

3.2.2. Ajoneuvon pysäyttäminen ja pysäköinti

Jakelupysäköinti ja –pysäyttäminen. Tieliikennelain 27 §:n 1 momentin mukaan ajoneuvoa ei saa pysäyttää eikä pysäköidä sellaiseen paikkaan eikä siten, että siitä aiheutuu vaaraa tai että liikenne tarpeettomasti estyy tai häiriytyy. Ajoneuvon pysäyttäminen ja pysäköinti muun muassa jalkakäytävällä ja pyörätiellä on pääsäännön mukaan kielletty.

Ajoneuvon pysäyttäminen ja pysäköinti jalkakäytävälle ja pyörätielle on kuitenkin tieliikennelain 27 §:n 3 momentin mukaan mahdollista erityistä varovaisuutta noudattaen. Pysäyttäminen ja pysäköinti ovat mahdollisia lyhyeksi ajaksi ajoneuvon nousemista, siitä poistumista, sen kuormaamista tai kuorman purkamista varten. Edellytyksenä on lisäksi, että läheisyydessä ei ole käytävissä muuta pysäyttämiseen sopivaa paikkaa ja pysäyttämiseen on pakottavia syitä. Pysäytetty ajoneuvo ei saa haitata kohtuuttomasti jalkakäytävällä ja pyörätiellä kulkemista. Kuljettajan on pysyteltävä ajoneuvonsa läheisyydessä ja tarvittaessa siirrettävä ajoneuvonsa paikkaan, jossa se ei häiritse muuta liikennettä.

Tieliikennelain 27 §:n 3 momentin poikkeussäännös on sanamuodoltaan monitulkintainen. Säännöksen säilyttämistä laissa on esitetty. Myös sen kumoamista on esitetty, koska poikkeuksesta (rajatusta mahdollisuudesta pysäköidä tai pysäyttää jalkakäytävälle tai pyörätielle) on paikoin muodostua jakelupysäköinnin pääsääntö.

Perusteluna on esitetty, että jalkakäytävä- ja pyörätiepysäköinti saattaa haitata ja vaarantaa jalankulkua ja pyöräilyä. Säännöksen säilyttämistä laissa puoltaa se, että se helpottaa tavaroiden jakamista kauppaliikkeisiin.

Poikkeussäännöksen sijaan jakelupysäköintiä ja pysäyttämistä olisi mahdollista kehittää jakelupysäköintiin ja –pysäyttämiseen soveltuvia lastauspaikkoja kaupunkien keskustoihin suunnittelemalla ja rakentamalla. Jakelupysäköinnin ja -pysäyttämisen kehittämiseksi katutilassa ei ole koettu tarvetta, koska lainsäädännössä on pysäköinnin jalkakäytävälle ja pyörätielle mahdollistava säännös. Säännöksen monitulkintaisuus ei myöskään ole mahdollistanut tehokasta valvontaa. Jakelupysäköinti jalkakäytävällä ja pyörätiellä on Suomessa yleistä suurien kaupunkien keskusta-alueilla, joissa myös jalankulku ja pyöräily on vilkasta.

Esimerkiksi Tukholmassa, Oslolla ja Kööpenhaminassa pysäyttäminen ja pysäköinti jalkakäytävälle tai pyörätielle on kielletty. Siksi muissa Pohjoismaissa jakeluun soveltuvaa tilaa on suunniteltu ja rakennettu pitkään jo pitkään.

Helsingissä on järjestetty kokeiluja jakelupysäköinnin kehittämiseksi ja järjestetty erityisiä lastauspaikkoja. Hyvin suunnitellut jakeluliikenteen ratkaisut vähentävät jakeluketjun kaikkien osapuolien kustannuksia ja poistavat huoltoliikenteen häiriöitä. Jakelun ohjausta tukevat tietojärjestelmät mahdollistavat jakelun tehokkaamman suunnittelun ja toteuttamisen. Katutilaa kyetään hyödyntämään tehokkaasti ja voidaan ottaa huomioon kauppaliikkeiden erityispiirteet, kuten jakeluajat ja tarvittava kalusto.

Riittävien lastauspaikkojen varmistaminen ja jakelun toiminta-aikojen ja kaluston laadun säätely lisäävät jakelun turvallisuutta ja sujuvuutta ja helpottavat samalla jakelu- ja huoltotoimintoja. Suurimmat hyödyt saadaan eriyttämällä jakeluliikenne

ajallisesti ja tilallisesti muusta liikenteestä. Toiminta-aikojen säätelyllä vähennetään jossain määrin myös liikenteen ruuhkautumista ja liikennemelua.

Jalkakäytävällä tai pyörätiellä olevat suurikokoiset ajoneuvot aiheuttavat näkemäesteitä ja supistavat jalankulun ja pyöräilyn tilaa, mikä voi aiheuttaa liikenneonnettomuuksia tai vaaratilanteita. Tällaiset ajoneuvot ovat hankalia näkövammaisille ja muillekin liikuntarajoitteisille. Tilastollista tietoa tai muuta tutkimustietoa onnettomuuksista ei kuitenkaan ole saatavilla.

On myös selvää, että jakeluun käytettävä aika on pidempi, jos jakeluajoneuvo joutuu pysäköimään tai pysäyttämään kovin kauas kauppaliikkeestä verrattuna tilanteeseen, jossa pysäköinti tai pysäyttäminen voi tapahtua liikkeen välittömässä läheisyydessä. Siksi jakelupysäköinti ja –pysäyttämipaikkojen verkoston tulisi olla tiivis. Jakelupysäköinti ja -pysäyttämipaikkoja voisivat hyödyntää myös esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat ja ruokajakelu.

Lainsäädäntöä valmisteltaessa järjestettiin Ota kantaa.fi –palvelussa kysely siitä, miten liikennesääntöjä näiltä osin pitäisi kehittää. Kansalaisilta kysyttiin, tulisiko jakelupysäköinti järjestää ajoradalla vai jalkakäytävällä tai pyörätiellä. Vastaajista (381) 71 % kannatti jakelupysäköinnin järjestämistä ajoradalla ja 21 % jalkakäytävällä tai pyörätiellä.

Avoimissa vastauksissa moni vastaaja painotti, että jakelupysäköinti jalkakäytävällä tai pyörätiellä aiheuttaa haittaa ja vaaraa kaikkein suojattomimmille tienkäyttäjille kuten esimerkiksi lastenvaunujen, pyörätuolin tai rollaattorin kanssa kulkeville. Vaaratilanteita syntyy, kun jalankulkija tai pyöräilijä joutuu väistämään jakeluautoa ajoradan puolelle. Kävelijä saattaa tulla jakeluauton takaa yllättäen autojen tai pyörän eteen, mistä aiheutuu vaaraa ja sekaannusta. Uusea mainitsi ajoradalla tapahtuvan jakelupysäköinnin toimivan hyvin muissa valtioissa ja kysyy, miksi ei Suomessakin. Moni korosti lastausta varten tarkoitettujen pysähtymis- ja pysäköintipaikkojen tarvetta.

Vastauksissa tuotiin myös esille, että jakelupysäköinti ajoradalla saattaa ruuhkauttaa koko ajoneuvoliikenteen. Pyörällä tai jalan on huomattavasti helpompi väistää jakelua varten pysähtynyttä autoa. Lisäksi kuljettajan on turvallisempi työskennellä ajoradan ulkopuolella.

Pysäköinti vasemmalle puolelle kaksisuuntaisella tiellä. Tieliikennelain 26 §:n 1 momentin mukaan ajoneuvo on pysäytettävä ja pysäköitävä tien oikealle puolelle. Lainvalmistelussa on arvioitu vaihtoehtona oikealle pysäköinnin lisäksi, että myös Suomessa pysäköinti sallittaisiin kaksisuuntaisella tiellä vasemmalle puolelle.

Kaksisuuntaisella tiellä pysäköinti tien vasempaan reunaan on sallittua muun muassa Norjassa, Virossa ja useissa Keski-Euroopan valtioissa. Kansainvälinen tieliikennesopimuksen mukaan vasemmalle puolelle pysäköinti on mahdollista.

Vasemmalle pysäköinnin etuina on se, että sen avulla voidaan helpottaa jakeluliikennettä, sen on arvioitu olevan jakeluliikenteen kuljettajalle turvallisempi vaihtoehto. Se voi vähentää autoilua kaupunkien keskustoissa. Sähköajoneuvoissa